

Scheepstimmerwerf De Hoop met werfbazen De Roos & Van der Meijden (SLOT)

Tekst: Frits J. Jansen, Stichting 'Foar de Neiteam'

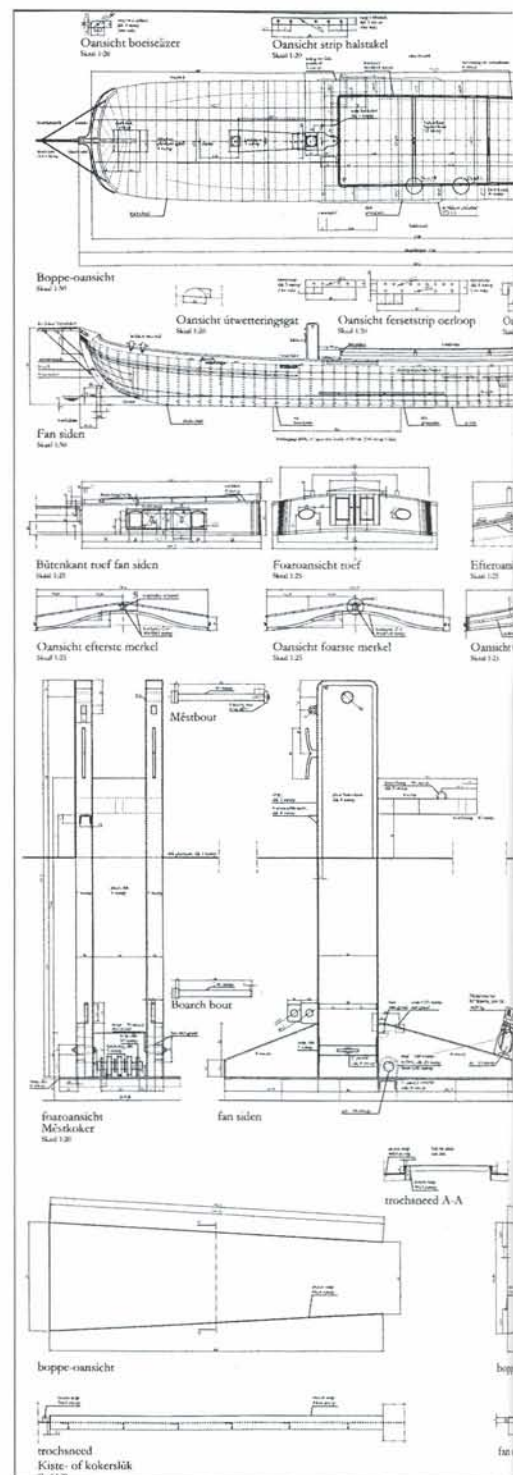
In de binnensteden en langs de vaarten in Friesland ontwikkelde zich in de vorige eeuw belangrijke bedrijvigheid die aan veel mensen werk verschaftte. De ligging aan de Zuiderzee, de aanwezigheid van veel binnenwater en een relatief bloeiende agrarische sector leidde tot grote bedrijvigheid met molens, tichelwurken en scheepswerven.

Op de scheepswerf van De Roos & Van der Meijden werd nog enkel een vrachtmotor-schip gebouwd. Wel werden nog veel pramen voor melkvaarders gemaakt en zijn er veel motorboten gemaakt. Hiermee pronkten de zwagers ook op hun bedrijfsenveloppen "Speciaal adres voor moterbooten, telefoon 5408". De nieuwe Wet op de Kamers van Koophandel 1920 trad samen met de Handelsregisterwet

1918 in 1921 in werking. Johannes en Jan waren hierdoor verplicht de werf als bedrijf te laten registreren in het handelsregister. Het Handelsregister werd beheerd door de Kamer van Koophandel. De samenwerking tussen de Kamers in Nederland werd mede bevorderd door de in 1924 opgerichte Vereniging van Kamers van Koophandel en Fabrieken in Nederland. Op 6 maart 1922 schreven Johan-

Frits J. Jansen op het volgens zijn bouwtekeningen gerestaureerde skûtsje Jonge Rein.

nesen Jan de werf in. Als tijdstip van vestiging werd mei 1903 aangegeven. De rechtsvorm van de onderneming veranderde op 1 september 1935. De werf werd een vennootschap onder firma.

Het gezin De Roos verhuisde op 22 november 1923 van Oldegalileën (Blokkepad) 58a naar een nieuwe woning aan de Bleeklaan nr. 83. In hetzelfde jaar was het gezin Van der

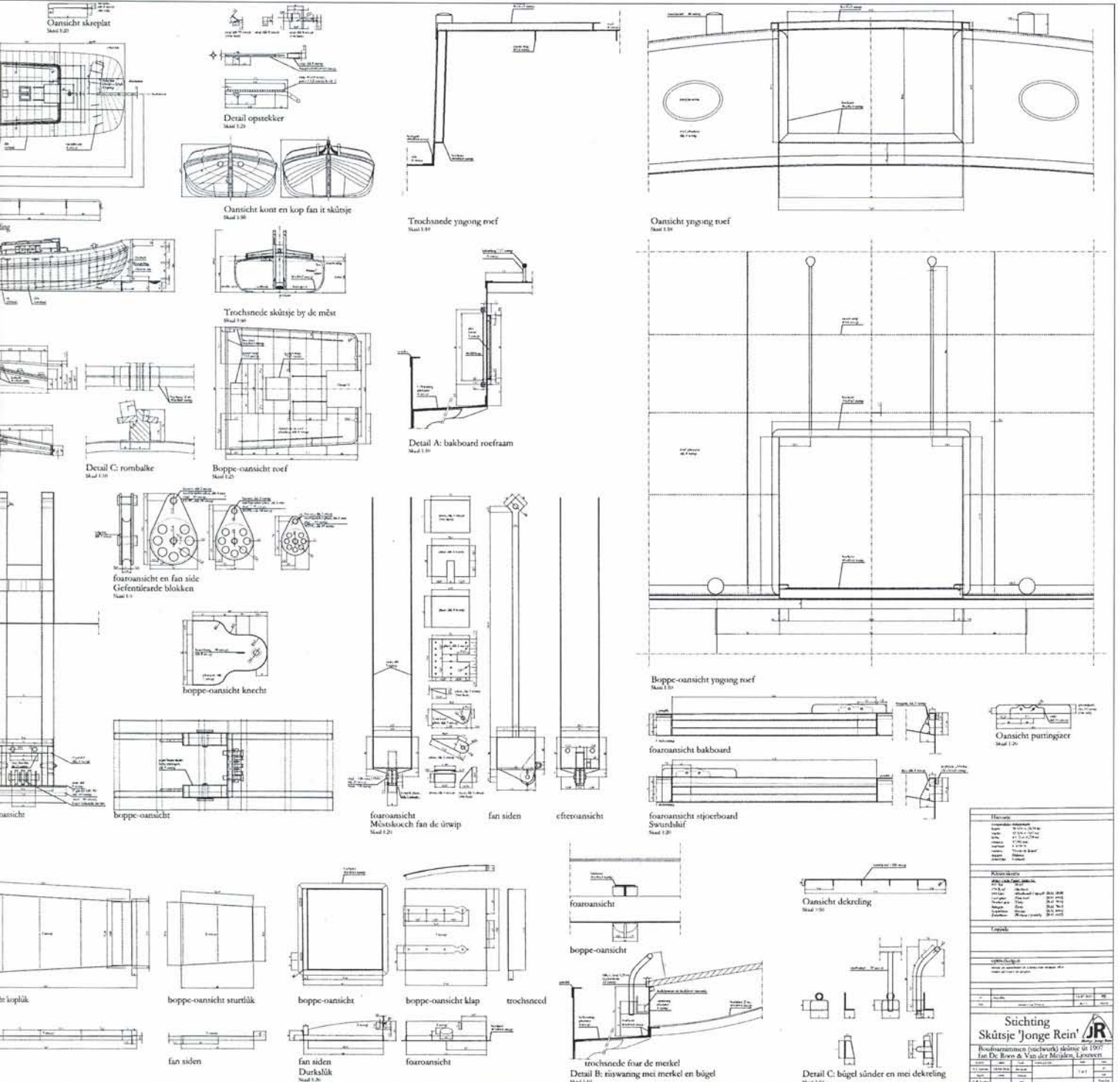
Meijden op 01 mei 1923 naar de Willem Sprengerstraat nr. 52 verhuisd.

In 1922 wordt J.T. van de Wint als eigenaar van de houtzaagmolen opgevolgd door de uit Birdaard afkomstige Romke Sake Timmermans. Hij had ongezien de molen gekocht, waar zeventien mannen werkten. Zij gingen naast de werf verder met de houtzaagmolen

als een Elec. Zagerij en Hardhouthandel van R.S. Timmermans en Zn. J.T. van de Wint overlijdt in 1933.

Johannes en Jan hadden nauwe contacten in het vak. Hun vakmanschap was niet voorbijgegaan aan menig hellingbaas. In het Fries Scheepvaart Museum (FSM) zijn nog scheepsbouwtekeningen van o.a. een opdrucker en

Bouwtekeningen (staalwerk) skûtsje uit 1907, fa. De Roos & van der Meijden, Leeuwarden.

Hardhouthandel
R.S. Timmermans
op de Houtpôle
(foto HCL).

een motorsleepboot. Deze tekeningen zijn afkomstig van de werf 'Welgelegen' van de firma Draaisma te Franeker en gesigeneerd met: "De Roos en Van der Meijden, Leeuwarden", vervaardigt respectievelijk in september 1929 en mei 1930.

Na het overlijden van Tjitske in oktober 1932, hertrouwde Johannes de Roos op 29 april 1936 met Femmigje Stam (*05-07-1873 te Zwartsluis), weduwe van Dirk van der

Meijden (*22-02-1871 te Arnhem - †12-11-1931 te Delft), de broer van compagnon Jan van der Meijden. Na een korte relatie op afstand was Femmigje op 10 april 1936 in Leeuwarden komen wonen. Lang heeft Johannes niet van dit huwelijk kunnen genieten, want spoedig daarna, op 28 januari 1937, overleed Johannes. Zoon Jan de Roos bleef bij zijn stiefmoeder wonen en verzorgde haar toen zij ziek werd. Na haar dood op 25 december 1953 kwam er nog enige tijd familie bij Jan de Roos inwonen, mede i.v.m. de toenmalige woning-schaarste. In 1961 bleef Jan de Roos alleen in het huis achter. Zijn enige zuster Hendrika (†2002) had al na haar huwelijk in 1936 met Mink Miedema de ouderlijke woning verlaten. Na een ziekte van enkele maanden overleed Jan de Roos op 10 januari 1986 in het Bonifatius Hospitaal te Leeuwarden.

Kleinzoon Jan Hendrik van der Boom vertelt dat zijn grootvader Jan van der Meijden een goedaardig, lief en vriendelijke man was. Schoonzoon Hendrik Jan Piet van der Boom, getrouwd in 1937 met Jan van der Meijden zijn dochter Hendrina Johanna (*12-01-1910 - †25-08-1996), ging eind jaren dertig speciaal naar het Westland om geld te vorderen van tuinders die niet betaalden voor het door hun aangekocht schip. Jan van der Meijden had deze drive niet, hij zei dan vaak: "Ach, die mensen hebben het ook zo moeilijk". Dit ondanks de crisisjaren die ook zo zijn invloed had op de werf.

De vennootschap onder firma, bestaande uit Johannes de Roos en Jan van der Meijden, werd wegens het overlijden van Johannes op 28 januari 1937 ontbonden. Het bedrijf werd vanaf die datum door Jan van der Meijden voor eigen rekening voortgezet. Een jaar later kwam Jan zijn vrouw Trijntje te overlijden. Jan van der Meijden was 66 jaar en vond het na jaren van malaise wel goed zo en opvolging was er niet. Schoonzoon Hendrik Jan Piet van der Boom was van oorsprong kleermaker en begon een herenkledingzaak op de Stationsweg in Leeuwarden (nu Van der Kam Herenmode). Jan de Roos, de zoon van Johannes, was werkzaam op de secretarie van de gemeente Franeker. Hij had veel gestudeerd aan o.a. de faculteit der wis- en natuurkunde te Groningen en in 1927 legde hij met goed gevolg het doctoralexamen in wis- en natuurkunde af, met als hoofdvak scheikunde en als bijvakken microbiologie en toxicologie. Op 19 oktober 1934 studeerde Jan de Roos af in fysische geologie. De schoonzoon van Johannes, Mink Miedema, had een agenturenzaak in lingerie op het Stadhuisplein in Leeuwarden. Daarbij ook de dreiging van een tweede wereldoorlog werd de vennootschap op 24 februari 1937 opgeheven en werd de scheepswerf in 1938 gesloten. Jan van der Meijden ging rentenieren. Hij zou nog negen jaar moeten wachten voor een pensioenuitkering. In 1947 kwam de noodwet ouderdomsvoorziening die door de

verstrekking van een uitkering aan mannen en alleenstaande vrouwen van 65 jaar en ouder zonder voldoende eigen inkomsten zorgde. Omdat zij door Willem Drees als minister van Sociale Zaken werd ingediend werd zij ook wel 'noodwet-Drees' genoemd. Zij was uitdrukkelijk bedoeld als een noodoplossing zolang de definitieve regeling nog niet tot stand gekomen was. In 1957 werd zij vervangen door de AOW. De vennootschap werd op 24 februari 1937 opgeheven.

Huis, erf en sloopstimmerwerf raakten in verval en werden vanaf 1 januari 1940 verhuurd aan de naastliggende zagerij van Fa. Timmermans en Zn. en fungeerden daarna als opslagplaats. In december 1939 verkocht Jan

Johannes de Roos

van der Meijden zijn inventaris. Deze bestond nog uit een plaatschaar, een hoekijzerschaar, een pons, twee veldsmidsen, een aanbeeld, twee Engelse takels, geheel compleet laschapparaat, een boormachine, twee elektrische boormachines, twee dubbele dom-

mekrachten, een slijpsteen, een bascule met gewichten, platte helling-schouw, teer- en olievaten, gereedschap staal en mahoniehout, 12 jaloezieën in verschillende maten, enz. zo doet blijken uit een advertentie in de Leeuwarder

Jan van der Meijden

Courant. Jan van der Meijden had een huurcontract afgesloten voor vijf jaar. Per jaar kreeg Jan fl. 416,— betaald in maandelijkse termijnen van fl. 34,67. Op 8 maart 1943 verkoopt Jan van der Meijden het hele spul voor fl. 3.250,— aan Timmermans. Tot 1 januari 1945 bleef Jan nog wel het maandelijkse termijnbedrag van fl. 34,67 krijgen en kon hij gebruik blijven maken van de werkplaats voor het doen van kleine werkzaamheden zolang hij nog leefde. In 1943 wordt Fa. Westra & Co gevestigd op Schilkampen bij Leeuwarden de vaste molenaar op de houtzaagmolen. Eigenaar blijft de Fa. Timmermans en Zn.

Gevelsteen

De ouder wordende werfbaas Jan van der Meijden vermaakte zich in zijn najaren in zijn volkstuintje bij de watertoren aan de Groningerstraatweg. Hij kreeg nu meer tijd om zich met deze liefhebberij bezig te houden. Rond 1960 kwam de gemeente met plannen om 't Vliet af te dammen en het gedeelte aan de stadskant van de dam te dempen. Dit alles ten behoeve van een rondweg. In 1963 werd 't Vliet voor het verkeer over water afgesloten. Vele bedrijven restten niets anders dan de zaak te sluiten. Na de aanleg van de rondweg en de rotonde in de Groningerstraatweg kreeg Jan een volkstuintje in Lekkum. Bij de Oldegalileën is op 16 januari 1964 de molen 'De Fisker' vroeg in de ochtend door onbekende oorzaak geheel afgebrand. Het vuur werd

Vorbereidingen voor de aanleg van de Eebrug in de rondweg over de Dokkumer Ee, waarvoor de bebouwing langs het Blokkepad, (o.a. voormalige scheepswerf Krom en Regt, moet wijken in 1964 (foto HCL).

aangewakkerd door een felle oostenwind, waardoor ook een aangebouwde opslagplaats in de as werd gelegd. Hierin lag onder meer nog een partij afbraakhout van de Fa. Postma te wachten op verwerking. Dit had men nog willen voltooien, voordat het gehele bedrijf in verband met het ook hier doortrekken van de rondweg, naar elders zou moeten verhuizen. Jan van der Meijden heeft het verdwijnen van de werf nog meegemaakt. Hij overleed op 15 juni 1969 op 96 jarige leeftijd na een kort ziekbed aan longontsteking. Jan is begraven in Lekkum naast zijn vrouw Trijntje. In 2005 is ook dochter Trijntje in het graf bijgezet.

Van de werf is de ooit op de werf ingemetselde gevelsteen bewaard gebleven. Deze steen was in het voormalige woonhuis tussen twee ramen ingemetseld. De letters DITM betekenen "Dit Is Ter Memorie".

Oorspronkelijk kwam de gevelsteen uit Amsterdam en kwam volgens het wijkboek van 1878 in dat jaar al voor in het pand aan de Oldegalileën. De steen is in 1922 geschonken aan het Fries Museum. In 1929 is de steen geplaatst in de oostelijke gevel van het voormalig Sint Anthony Gasthuis langs de Pijlsteeg in Leeuwarden. De stad breidde uit in oostelijke en noordelijke richting en huizen namen de plaats in van de industrie.

Het historisch onderzoek, verricht door **Frits J. Jansen**, is nog niet afgerond. Mocht u nog aanvullingen hebben, laat het ons weten op www.skutsjehistorie.nl of www.skutsje-jongerein.nl.

Bronnen:

www.oudleeuwarden.nl/branden/branden-van1900tot2000.html
www.compris.nl/leeuwarden/oldgal/index1.html
www.eigenbrood.marceltimmer.nl
www.archiefleeuwardercourant.nl
www.friesscheepvaartmuseum.nl
www.gemeentearchief.nl
www.huzumerskutsje.nl
www.geldersarchief.nl
www.skutsjehistorie.nl
www.eelkje.com
www.genlias.nl
www.tresoar.nl

Symen Kingma, Leeuwarder Courant
 Klaas Jansma, *Voor eigen risico*, Leeuwarden 2007
 Jelmer Kuipers / K. Rademakers, *Van Ambulant tot Zwaluw*, Leeuwarden 2007
 Frits J. Jansen / Klaas Jansma, *Van Zwaluw tot Roek*, Grou / Leeuwarden 2005
 Gosse Blom, *Omprijs en eare*, Leeuwarden 2004
 Klaas Jansma, *Met Geveegde Kont*, Leeuwarden 2004
 Karel Ferdinand Gildemacher, *Skipperstaal*, Leeuwarden 2003

An Kramer, dochter van Lutske de Roos en nicht van Johannes de Roos en Jan van der Meijden

Jan Hendrik en Hendrik Sietse van der Boom, kleinzonen van Jan van der Meijden
 Abe P. Timmermans, kleinzoon van Romke Sake Timmermans
 Historisch Centrum Leeuwarden (HCL)

Gevelsteen met tekst 'Krom en Regt' (foto Frits J. Jansen).